

Инж. Петар ЛАЛАТОВИЋ:

Кратак осврт на план пољопривредне производње у 1955 години

Основне карактеристике пољопривреде НР Црне Горе су општа заосталост, уситњеност посједа, неразвијеност тржишта и транспорта пољопривредних производа што условљава ниску производњу и мале тржне вишкове.

Уситњеност и разбацаност посједа, низак ниво знања пољопривредних произвођача, климатски услови, повећана запосленост сеоског становништва у другим привредним гранама, систем социјалних давања, слаб и спор транспорт и др. утичу на спор темпо развитка пољопривреде и поред досадашњег знатног улагања материјалних средстава.

Подизање пољопривреде од заосатле на ниво напредне је дуг и постепен пут условљен посебним економским и другим факторима који владају у пољопривреди, као и висином улагања материјалних средстава друштвене заједнице у циљу њеног унапређења.

План пољопривредне производње за 1955 годину постављен је по вриједности на нешто већи ниво од планираног обима производње за 1954 годину. Ово повећање износи свега 4%, које прозилази услед извјесног повећања обима пољопривредне производње на основу спровођења одређених мјера у пољопривреди и на предвиђању пораста цијена појединим пољопривредним производима. Знатније повећање обима пољопривредне производње у 1955 години у односу на план 1954 године није постављено зато што се код сточарства, као најважније пољопривредне гране, не може рачунати са већим обимом производње, јер због слабих приноса сточног пићног биља у овој години, а нарочито у сјеверним срезовима, не може се рачунати са нормалним повећањем сточног фонда на крају 1954 године у односу на стање у 1953 години. Забрана држања коза, бар за неколико година негативно ће се одразити на сточну производњу, мада се показује тенден-

ција бржег пораста друге врсте стоке, а нарочито оваца што је дошло до изражаја у плану за 1955 годину.

Даљи развој пољопривреде постићи ће се: повећаним улагањем друштвене заједнице на мелiorисању земљишта, подизању воћака и винограда, унапређењу стоке, механизацији пољопривреде, развоју и подизању прехранбене индустрије, усклађивању цијена пољопривредних и индустријских производа и услуга; развојем саобраћаја и тржишта, јачањем основних организација пољопривредних произвођача, побољшањем научно-истраживачке службе и њеним непосредним повезивањем са произвођачима и др.

У том правцу су предвиђене мјер како у савезном тако и у републичком друштвеном плану за 1955 годину. Савезним друштвеним планом издвојена су посебна инвестициона средства у износу од 7,6 милијарди динара за подизање прехранбене индустрије и регреси у износу од 13,6 милијарди динара за набавку пољопривредних машина, справа и репродуктивног материјала из индустрије.

Такође савезним друштвеним планом предвиђено је спровођење низа мјера за подизање пољопривредне производње, те се предвиђа и оснивање фонда за унапређење пољопривреде који ће обезбиједити новчана средства за спровођење појединих мјера. Износ овога фонда предвиђен је на 1 милијарду динара.

Нашим друштвеним планом предвиђа се спровођење низа агротехничких и зоотехничких мјера за унапређење свих грана пољопривредне производње. Међу тим мјерама као најважније наводе се: градња ђубришта за правилно спремање и чување стајског ђубрета, већа употреба вјештачког ђубрива, употреба квалитетног сјемења, премирање сјемења, асанација воћњака и регенерација винограда и давање кредита за подизање нових засада, повећање крмне базе, реонизација стоке, одржавање смотри и изложби, сузбијање биљних и сточних болести, зараза и др. Затим предвиђа се оснивање републичког и среских фондова за унапређење пољопривреде (као једна нова и значајна мјера из којих треба да се финансира спровођење појединих мјера на бази републичког и среских друштвених планова за 1955 год. Републички фонд за унапређење пољопривреде формираће се од одређеног процента који би се наплаћивао од збирног пореза на доходак од пољопривреде, који не може бити мањи од 10% од основног пореза и др. прихода, а срески фондови формираће се од одређеног процента допунског пореза, а који не може бити мањи од 5% и др. прихода.

Ради унапређења рибарства предвиђа се формирање среских фондова који би се формирали од таксе за риболовне дозволе и казни за риболовне прекршаје.

Поред тога за унапређење пољопривреде предвиђена су и буџетска средства у износу од 100 милиона динара за набавку

приплодне стоке, подизање објеката и набавку опреме код пољопривредних установа: завода, станица, ветеринарских амбуланти и др. Наравно да су предвиђена средства доста скромна, али ипак осјетно ће допринијети и омогућити бољи и правилнији рад ових установа на подизању пољопривредне производње. Такође се предвиђа доношење законских прописа ради унапређења појединих грана пољопривредне производње.

У циљу унапређења појединих грана пољопривредне производње, као и појединих култура предвиђају се извјесне пореске олакшице за повртларске културе, маслине и дуван у оним срезovima гдје се не буде спровело опорезивање по катастроу.

За спровођење планом предвиђених мјера по свим гранама пољопривредне производње потребна је пуна мобилизација свих пољопривредних произвођачких организација, а нарочито земљорадничких задруга, пољопривредних добара, научних установа, Пољопривредне коморе и управног апарата, с једне стране, и политичких и масовних организација, с друге стране.

У погледу плаћања друштвених обавеза третираће се према предлогу плана по јединственим инструментима: пољопривредна добра, све врсте земљорадничких задруга, њихови погони и самостална предузећа за пољопривредну дјелатност, овлашћена предузећа која се баве прометом сјемена, радионице за оправку пољопривредних машина, пољопривредне апотеке, специјализована предузећа која се баве прометом средстава за пољопривредну производњу и предузећа за улов морске и слатководне рибе.

Стопе амортизације примењивале би се у пуном износу и уплаћивале у амортизациони фонд од стране свих пољопривредних организација, сем новоформираних пољопривредних добара, добара земљорадничких и сељачких радних задруга, које у 1955 години не би плаћале амортизацију.

Све пољопривредне организације могу користити у пуном износу своје амортизационе фондове за одржавање и замјену.

Пољопривредно добро „Крушевац“ у Титограду, „Јадран“ у Улцињу и Пољопривредно добро у Херцеговном третираће се и у 1955 години као предузећа на пробни погон. Уплате амортизације на грађевине које се не користе могу се ослободити и остала пољопривредна добра.

Све пољопривредне организације ослобођене су камате на основна средства.

Стопа основног пореза на доходак од пољопривреде и земљарине разрезиваће се по стопи од 6%, а стопе допунског пореза не могу бити мање од 3% ни веће од 50%.

Пољопривредне организације ослобођене су такође и пореза на добит, сем задружних погона који се баве трговинском дјелатношћу.

Социјални доприноси пољопривредних добара и задруга (за пољопривредну дјелатност) плаћају се за сталну радну снагу 43%, а за сезонску 10%.

Друштвеним планом предвиђа се наплата пореза на доходак од пољопривредних домаћинстава од 200 милиона динара, што је прилично велика сума, али у односу на ону суму што је последњих година наплаћују народни одбори срезова је знатно мања. Овако доста високо предвиђање наплате пореза услиједило је због тога што немамо спроведен катастар земљишта и што се доходак из пољопривреде различито процјењује у појединим срезovima, па чак и унутар самота среза.

Због тога се предвиђа да се убрзју радови на изради катастра и да се опорезивање у идућој години врши по категориском доходу у срезovima: Титоградском, Бокоаторском, Бјелопољском, Барском, Колашинском, Пљеваљском и Иванградском.

У осталим срезovima: Дурмиторском, Никшићком, Иванградском и Цетињском наставиће се са радовима око премјера, класирања земљишта и др., те ће се и остали радови продужити и у 1955 години ради дефинитивног довршења свих радова.

Новим пореским системом предвиђају се извјесне пореске олакшице које пољопривредне произвођаче привремено ослобађају пореза и то:

— земљишта која су неплодна па су мелиорацијама власника претворена у плодна за 15 година;

— земљишта под новоподигнутим виноградима са домаћом лозом за 4 године, а на каменитом за 10 година;

— земљишта на којима је подигнут воћњак за 8 година, а маслињаци за 20 година;

— земљишта на којима су подигнуте шуме по упутствима шумара за 20 година, а на неплодном земљишту.